

## దేవ ద్వాదశీ స్తోత్రమ్

### 1) ప్రార్థనమ్

దయస్వ దేవ దేవదేవ శంకరాభయంకర

పరేశ తే పదే నమాంసి రామనామ.భాసురే

మనోలయం తవాలయే మహాలయే కురుష్వ మే

జగత్ ప్రసిద్ధ సిద్ధి.మష్ట-భూతి.మిష్టసాధనామ్.

ఓం నమశ్శివాయ ... ఓం నమశ్శివాయ -

నమో నమో మహేశ్వరా నమో నమో పరేశ్వర

### ప్రతిపదార్థమ్

- దేవ - ఓ దేవుడా
- దేవ దేవ - దేవతలందరినీ దీవించేవాడా
- శంకరా - సుఖమును కలిగించేవాడా - శంకరా
- అభయంకరా - అభయమును ఇచ్చేవాడా
- దయస్వ - రక్షించు
- హే పరేశ - ఓ పరమేశ్వరా

- రామనామ - అందమైన నామముతో
- భాసురే భాసిల్లే
- తే పదే నీ పదమునందు (స్థానము/ నామమునందు)
- నమాంసి (సన్ను) - నా నమస్కారములు
- అలయే - నాశనములేని
- తవ - నీయొక్క
- మహాలయే - గొప్ప ఆలయమునందు (శాశ్వతస్థానమునందు)
- మే మనోలయం కురుష్య - - నా మనస్సును కలిపేసుకో
- ఇష్టసాధనామ్ - అన్ని ఇష్టములను సాధించే
- అష్టభూతిమ్ - ఎనిమిది రకాలైన ఐశ్వర్యములను గల
- జగత్ ప్రసిద్ధ సిద్ధిం - జగత్ ప్రసిద్ధమైన సిద్ధిని.
- (కురుష్య) - కలిగించు

## 2) తీర్థస్థానమ్ - అయోధ్యా - కాశీ/ శ్రీశైలమ్

మహాపగా పయస్సమూహా సిక్త దివ్యగాత్రకమ్

స్వరూప సిద్ధ నన్దనార్థ సంగృహీత దైవతమ్.

సురూప దర్శనోత్క లక్షకోటి కృష్ణమణ్డలమ్

విశాల నేత్ర పీత దివ్య మంగలాత్మదర్శనమ్..

ఓమ్ నమశ్శివాయ హర ఓం నమశ్శివాయ (హరే+ ఓమ్)

ప్రతిపదార్థమ్

(సమాసః)

- మహాపగా - మహానది (కృష్ణా లేక గంగా) నది యొక్క
- పయస్సమూహా - నీళ్ళ ప్రవాహము చేత
- సిక్త - తడపబడిన
- దివ్యగాత్రకమ్ - దివ్యమైన శరీరము కలవాడు
- స్వరూప - తన రూపమైనట్టి
- సిద్ధ - స్వతస్సిద్ధమైన

- నందన - ఆనందమనే
- అర్థ - ప్రయోజనమునకై
- సంగృహీత దైవతమ్ - దేవతలను దరిచేర్చేవాడు
- సురూప - చక్కటి రూపను
- దర్శన - దర్శించుటయందు
- ఉత్క - ఉత్సాహముకలిగిన
- లక్షకోటి కృష్ణమణ్డలమ్ - లక్షలకోట్ల జనుల కలవాడు
- విశాల - విష్ణుని
- నేత్ర - కళ్ళచే
- పీత - ఆస్వాదించిన
- దివ్య - దివ్యమైన
- మంగల - మంగలమైన
- ఆత్మదర్శనమ్ - తన దర్శనమును ఇచ్చేవాడిని
- భజే - సేవిస్తున్నాను

### 3) అర్చనమ్

సమర్చితం నమస్సహస్రమస్తు సుందరేశ తే

పునఃపునశ్చ రుద్రయాగహోమకర్తృణా ప్రభో.

మహాభిషేచనేన సంప్రసారితాఽనవద్యతా

విలాసయేదుమాపతే త్వదీయదృష్టికారణాత్..

- హే సుందరేశ - అందమైన ఈశ్వరుడా
- తే నమస్సహస్రమ్ - నీకు వేల నమస్కారాలు.
- పునః పునశ్చ - మళ్ళీ మళ్ళీ
- రుద్రయాగ - రుద్రయాగమునందలి
- హోమ కర్తృణా - హోమవిధిచేత
- సమర్చితమ్ అస్తు - నీకు అర్చన కలగాలి.

○ (అగ్నిలో వేసిన ఆహుతి, శివుడికి అర్చన కదా. ఎందుకంటే

అగ్నిరూపము రుద్రుడే. రుద్రో వా ఏషః, యదగ్నిః - అని

యజుర్వేద వాక్యము. )

- ఉమాపతే - ఉమాపతీ
  - (తవ) మహాభిషేచనేన - నీయొక్క మహాభిషేకముచేతనూ
  - త్వదీయదృష్టికారణాత్ - అనుగ్రహ దృష్టికారణంగా
  - సంప్రసారితా - ప్రసరించిన
  - అనవద్యతా - శుద్ధత్వము
  - విలాసయేత్. - ఎల్లప్పుడూ విలసిల్లుగాక
- 

#### 4) ప్రలయకర్తా స్రష్టా చ

మహాశరారు భీషణం మృధే మృధే విజిత్వరమ్

మహాత్యయే సమస్త జీవి సశ్చాయ ప్రలాపకమ్.

స్వకీయ కర్త లేప శేష మార్జనాయ జీవినామ్

పునర్విభావయంతమచ్ఛ సర్జకం విభుం భజే..

- మహాశరారు భీషణం- శత్రువులను సంహరించే భయంకరుడు
  - మృధే మృధే - ప్రతియుద్ధములోనూ
  - విజిత్వరమ్ - ఓటమి లేకనే గెలిచేవాడు
-

- మహాత్యయే - మహాప్రళయ కాలమునందు
- సమస్త జీవి సజ్జాయ - అన్ని జీవుల సమూహమునూ
- ప్రలాపకమ్ - కలిపేసుకునేవాడు
- (మళ్ళీ సృష్టి ప్రారంభమునందు)
- జీవినాం - జీవులందరికీ
- స్వకీయ కర్త లేప - తమ పూర్వకర్తలయొక్క
- శేష మార్జనాయ - శేషమును తుడిచేందుకై (జ్ఞానముద్వారా  
కర్తశేషమును కడిగేందుకై)
- పునః విభావయంతం - మళ్ళీ జన్మింపజేసే
- అచ్ఛ సర్జకం - గొప్ప సృష్టికర్త అయిన
- విభుం భజే- ఆ విభువును సేవిస్తున్నాను.

---

(భవ శబ్దముచేత సృష్టికర్త, రుద్ర శబ్దముచేత ప్రళయకారుడు

స్తోత్రము చేయబడుతున్నారని అధర్వవేద భాష్యము చెబుతున్నది. ఆ  
భావములోనే భవారుద్రౌ అనే సూక్తము కూడ 11 వకాండలో ఉన్నది.)

## 5) నామధేయ- వరప్రదానమ్

మనోభిరామ మంజులేష్ట నామధేయవన్దితమ్

మనోవిరామ భన్దనైక భాగధేయమణ్ణితమ్.

మనోవికార నిర్గతి ప్రకారకం మహావరమ్

నమోవచోభి.లిప్తసిద్ధిదాయకం నిరీశ్వరమ్..

- మనోభిరామ - మనస్సుకు ఇష్టమైన
- మంజులేష్ట - అందమైనది, కోరుకున్న
- నామధేయ - (రామ)నామచేతనే
- వన్దితమ్ - స్తుతించబడేవాడు

(రామనామములోనే నారాయణ మంత్రము, పంచాక్షరీ

మంత్రము కూడ ఉన్నా )

- మనో విరామ - ఎల్లప్పుడు చలించే మనస్సుకు విశ్రాంతి అనే
- భన్దనైక భాగధేయ - కల్యాణకరమైన ప్రధాన భాగ్యమును
- మణ్ణితమ్ - కలిగించేవాడు

- మనోవికార - మనస్సుయొక్క వికారములను
  - నిర్గతి ప్రకారకం - పాగొట్టే ప్రకారములను తెలిసినవాడు
  - మహావరమ్ - ఇటువంటి గొప్పవరములు కలిగించేవాడు
  - నమోవ-చోభిః - నమస్కారమంత్రముల కారణంగా
  - ఇష్టసిద్ధిదాయకం - ఇష్టమైన కార్యమును సిద్ధింపచేసేవాడు
  - నిరీశ్వరమ్ - జగత్తుకు ప్రభువైనందున, మరో నాయకుడు లేనివాడిని  
(భజే - సేవిస్తున్నాను)
- 

## 6) త్రిపురసంహారః

పురత్రయం త్వయా క్షణేన భస్మసాదకారి హే

తనూనపాదనీక సోమశల్య విష్ణుతేజన.

మహేషుభిం ధనుశ్శరం దధానమాదిపూరుషమ్

భవంతమత్ర సంభజే పురత్రయోపసంహృతే..

- ఓ దేవదేవా
- పురత్రయం - మూడు పురములు (ఇనుము, వెండి, బంగారముతో చేసిన రాక్షసుల నగరములు)
- త్వయా - నీచేత
- క్షణేన - క్షణకాలములోనే
- భస్మసాత్ - బూడిదగా
- అకారి - చేయబడినాయి

(ఆ సంహారములో ఆయుధమైన నారాయణ అస్త్రము చాల గొప్పది.)

- హే తనూనపాదనీక - బాణపు ముందు భాగము అగ్ని
- సోమశల్య - బాణపు కాడ సోముడు
- విష్ణుతేజన - వాడిగా ఉండుట విష్ణువుయొక్క అంశ.
- పురత్రయోపసంహృతే - మా పురత్రయమును కూడ

ఉపసంహరించేవాడా (అంటే స్థూల - సూక్ష్మ- కారణశరీరములను తొలగించి మోక్షము కల్పించేవాడా)

- మహేశుభం - గొప్ప అమ్మలపాదిని
- ధనుః - పర్వతమనే ధనుస్సును
- శరం - బాణమును
- దధానమ్ - ధరించిన
- ఆదిపూరుషమ్ - ఆదిపురుషుడలైన
- అత్ర భవంతం - తమరిని
- సంభజే.. - నేను బాగా సేవిస్తున్నాను

(ఈ కథను సోమయాగములోని ఉపసత్ ప్రకరణములో  
యజుర్వేదము 6వ కాండ బోధించినది.)

7) శరత్రయమ్ - లోకపోషణమ్

ఇహాన్న-వాత-వర్ష రూప భౌవనప్రరక్షకం

శిలీముఖత్రయం ధరంత.మాత్రలోకపాలనమ్.

సమస్తజీవపోషణే సుపేశలం మహేశ్వరమ్

నిరస్తఘోరసంకట క్షుధం వితీర్ణపోషణమ్..

- ఇహ- ఈ లోకమునందు
- అన్న-వాత-వర్ష రూప - అన్నము, గాలి, వర్షము అనే రూపంగల
- భౌవనప్రరక్షకం - లోకమును రక్షించే
- శిలీముఖత్రయం - మూడు బాణములను
- ధరంతం- ధరించేవాడు, ఆ బాణములద్వారా
- ఆత్మలోకపాలనమ్- లోకముయొక్క పాలనను చేపట్టినవాడు
- సమస్తజీవపోషణే - అన్ని జీవులను పోషించుటలో
- సుపేశలం - మంచి నేర్పరి
- మహేశ్వరమ్ - గొప్ప ప్రభువు
- నిరస్త ఘోరసంకట క్షుధం-
- ఘోరసంకటమనే ఆకలిబాధను తొలగించినవాడు
- వితీర్ణపోషణమ్.. మనస్సులను పోషించే
- శివం భజే - శివుడిని సేవిస్తున్నాను
- (రుద్రాధ్యాయముయొక్క చివరి మూడు మంత్రములు ఈ విషయమునే తెలుపుతున్నాయి.)

## 8) లక్షణమ్

అకామవర్తనీశ్వరం ప్రకామ కామవర్షణం

ప్రదగ్ధమన్మథం లలాటలోచనేన లాఘవాత్.

అనిష్టహేతుశోకనాశ.మిష్టదానసౌష్ఠవమ్

విసాయయంత.మన్తహీన-వాంఛితా.న్యసాధ్వసమ్.

- అకామవర్తనీశ్వరం - నిష్కామ మార్గమును అభిష్టించినవాడు

(ఏ కోరిక లేనివాడు, నిష్కామస్థితిని కలిగించేవాడు)

- ప్రకామ కామవర్షణం - కానీ, కావలసినంతగా కోరికలు తీర్చేవాడు

- లలాట లోచనేన - నొసటిపై ఉన్న కంటితో

- లాఘవాత్- సులువుగా

- ప్రదగ్ధ మన్మథం- మన్మథుడిని కాలేసినవాడు

(ఆలోచన లోనికి మళ్ళితే కోరికలు క్షణముతో మాయమవుతాయి)

- అనిష్టహేతు - కష్టాలకు ఫలమైన

- శోకనాశమ్ - శోకమును నాశనము చేసేవాడు

(కష్టము వచ్చినా తట్టుకునే శక్తినిచ్చి దుఃఖమును తొలగించేవాడు)

- ఇష్టదాన - కర్మఫలమును
- సౌష్ఠవమ్ - చక్కగా అందించేవాడు
- అంతఃహీన- - అంతులేని
- వాంఛితాని - కోరికలను
- అసాధ్యసమ్ - భయములేకుండానే
- విసాయయంత్రం - ముగించేసేవాడు

(కోరికల పరంపరను ధైర్యముగా తెంపేవాడిని)

భజే - సేవిస్తున్నాను (అష్టసిద్ధులలో ఎనిమిదవది కామావసాయితా  
అని సిద్ధిని కలిగించేవాడు)

---

9) పాలనమ్

విచంచురీకమానసం నిజాయసనేన ఖాదయన్

స్థిరస్వభావ.నిర్భరాం సదా ప్రసాదయన్ భియమ్.

మనీషివర్గ పోషణం విశేషశుద్ధసంవిదం

ప్రదాపయన్ విలాలయేత్ స మల్లికార్జునశ్శివః.(సదాశివస్సదాసుఖీ)

- విచంచులీక - ప్రతివిషయమును పట్టించుకుంటూ తిరిగే
- మానసం - మనసును
- నిజ- ఆసనేన - తన ఆసనముతో (శాంభవీముద్రతో)
- ఖాదయన్ - స్థిరపరుస్తున్నవాడు

(ఆదినాథుడు అనగా శివుడు ఉపదేశించిన హఠయోగము ఈ

ముద్రలు ఆసనములను గురించి చాల చెబుతున్నది)

- స్థిరస్వభావ.నిర్భరాం - స్థిత ప్రజ్ఞ లక్షణముతో నిండిన
- ధియమ్ - బుద్ధిని
- సదా ప్రసాదయన్ - ఎప్పుడూ కలిగించేవాడు
- మనీషివర్గ పోషణం - బుద్ధిమంతులను పెంచేవాడు
- విశేషశుద్ధసంవిదం - విశేషమైన శుద్ధమైన జ్ఞానమును
- ప్రదాపయన్ - కలిగించే
- సః మల్లికార్జునః శివః - ఆ మల్లికార్జునస్వామి
- విలాలయేత్ - మనలను అలరించుగాక

## 10) పోషణమ్

ఉమాసహాయ.మాదిమం త్రిలోకతాత.వర్ణితమ్

సమస్తభూత.జీవనాయ జేమనప్రదాయకమ్.

నివాత వస్త్ర శమ్భరాది దానతోఽపితా పితా

సదాస్తి చేతి సంతతం నిరూపయంత.మీడయే..

- ఆదిమం - మొట్టమొదటి వాడు
- ఉమాసహాయం - ప్రణవరూపమైన ఉమాదేవితో కలిసినవాడు
- త్రిలోకతాత.వర్ణితమ్ - ముల్లోకాలకు తండ్రి అని వర్ణించబడినాడు  
(తండ్రి అంటే లాలన, పాలన చేసేవాడు)
- సమస్తభూత.జీవనాయ - అన్ని జీవులు బతికేందుకు
- జేమనప్రదాయకమ్ - ఆహారమును ఇచ్చేవాడు
- నివాత - ఆశ్రయమును (నివాసమును)
- వస్త్ర - బట్టలను
- శమ్భర ఆది దానతః - పానీయము మొదలైన అవసరములను తీర్చే

- అవితా పితా చ - రక్షించే తండ్రిగా
- సదా అస్మి - ఎప్పుడూ మీతోనే ఉన్నాను
- ఇతి సంతతం - అని ఎల్లవేళలా
- నిరూపయంతం- నిరూపించే
- (శివం) ఈడయే.. శివుడిని స్తుతింపజేస్తున్నాను

## 11) సమాపనమ్

భవామి భావయామి భవ్యమాత్మలక్షణం భువో

విభేషణే న కోపి కిఞ్చిదున్నమయ్య దోర్మ్యుగమ్.

ప్రవర్తతే విశీర్యతే ఽ విలమ్బితం తతో జనాః

భియా భియా విదా భవేత బోధయన్ శివో ఽ వతాత్..

- భవామి - నేను ఉన్నాను
- భవ్యం ఆత్మలక్షణం- గొప్ప నా యొక్క (ఆత్మ)లక్షణమైన సుఖమును
- భావయామి - నెలకొల్పుతాను.
- భువః - భూమి (లోకమునకు)

- విభేషణే - భయం కలిగించేందుకు
- కించిత్ దోర్మ్యగం - రెండు చేతులను కొద్దిగా
- ఉన్నమయ్య ప్రవర్తతే (చేత్)- పైకెత్తి ప్రవర్తిస్తే భయపెట్టాలని చూస్తే
- అవిలమ్బితం విశీర్యతే - వెంటనే ముక్కలవుతాడు
- తతః జనాః - అందువల్ల జనులారా
- భియా భియా విదా - భయముతో బుద్ధిగా జ్ఞానముతో
- భవేత - ఉండవలసినదే - అని
- బోధయన్ - బోధిస్తున్న
- శివః అవతాత్ - శివుడు మనలను రక్షించుగాక

(ఏ దిక్కు లేనివాడికి దేవుడే దిక్కు కదా. నిరాశ్రితులను ఇబ్బంది

పెడితే, ఆ శివుడే తగిన శాస్తి చేస్తాడు. బలవంతులు బలహీనులను

హింసిస్తూనే ఉంటారు.

కాబట్టి, దుర్మార్గులైన బలవంతులకు ఈ హెచ్చరికను చేసేవాడే

శివు .)

## 12) ప్రసాదనమ్

శ్రుతిప్రణీతరుద్రయాగమండితో హి ధూర్జటీ-

రుతేన రుద్రమస్త్రనామకీర్తనేన సంగతిమ్.

ప్రసాదయే.దజేశ్వరో దయాఘనో భవశ్శివం

హృదీష.దాదరా.చ్ఛకాస్తు దేవవందితస్సదా..

- శ్రుతిప్రణీత - వేదముచేత విధించబడిన
- రుద్రయాగ మండితః - రుద్రయాగమునందు అలంకరించబడిన
- ధూర్జటీః- - బరువైన జటాజూటములు గల శివుడు
- అజేశ్వరః - జన్మలేని (మొదలు లేని అనాది) ప్రభువు
- దయాఘనః - చాల జాలిగల ఆ శివుడు
- రుద్రమస్త్ర - (పగలు) శతరుద్రీయ మంత్రములయొక్క
- నామకీర్తనేన - (సాయంత్రం) నామ సంకీర్తనముయొక్క
- రుతేన - శబ్దముచేతనే
- సజ్గతిం - తన సన్నిధిని

- శివం - మంగళమును
  - దయాఘనః భవః - దయ గల శివుడు
  - ప్రసాదయేత్ - అనుగ్రహించుగాక
  - దేవవందితః - దేవతలందరూ స్తుతించే ఆ మహాదేవుడు
  - సదా - ఎప్పుడూ
  - నా హృది - నా హృదయములో
  - ఈషత్ - కొద్దిగా
  - చకాస్తు - ప్రకాశించుగాక
- 

ఫలశ్రుతిః

సచ్చిదానంద రూపేణ విబుభూషన్తి యే జనాః.

అభీయతే స్తుతిం రామ-నామా వేద్ రుద్రదైవతమ్..

యే జనాః - ఎవరైతే

సచ్చిదానంద రూపేణ- తమ స్వరూపమైతే సచ్చిదానందములో

విబుభూషన్తి - ఉండాలి అనుకుంటారో,

---

స్తుతిం - మరియు ఈ స్తుతిని

అభీయతే - పరిస్థారో

(వారిని)

రామ-నామ - అందమైన నామమునుగల

రుద్రదైవతమ్.. - రుద్రుడు

అవేత్ - రక్షించుగాక

---

అతిరుద్రయాగ ప్రసాదము

(శ్రీశైలము 15 – 27 జనవరి 2023)